

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

3. Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>

4. Закон України від 01.07.2014 № 1555-VII «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text>

5. Міністерство економіки України: «Програма релокації підприємств: що потрібно знати бізнесу» URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=e4f18282-77af-4fdf-8134-ce4403d711f0&title=ProgramaRelokatsiiPidprimstv-SchoPotribnoZnatiBiznesu>

6. Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/business-in-occupation>

Михайлюк Анна Володимирівна,
курсант 208 навчальної групи ННІ № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий консультант: Білик Вадим
Миколайович, доцент кафедри
поліцейського права Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ

У законодавстві України визначено, що іноземець – це особа, яка не є громадянином України і має громадянство (підданство) іншої країни чи країн. Нормативні акти, що регулюють адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні, включають в себе такі документи, як Конституція України, Закони України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", Кодекс України про адміністративні правопорушення, "Про імміграцію", Кодекс адміністративного судочинства України, "Про громадянство України", "Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні", "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту", а також численні підзаконні нормативно-правові акти.

Згідно із Законом України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", забезпечується повна рівність перед законом для іноземців, що охоплює такі аспекти як походження, соціальний статус, майновий стан, раса, національність, стать, мова, релігійні переконання, сфера занять та інші обставини [1]. Це вказує на актуальність встановлення спеціального адміністративно-правового статусу для іноземців і осіб без громадянства, оскільки існують визначені законодавчо обмеження, які стосуються їхнього перебування та діяльності на території України.

Ю. Кривошеєнко, розглядаючи правовий статус особи, підкреслює важливість цього поняття, оскільки воно прямо пов'язане з рівнем демократії, законності та соціальною структурою суспільства. Визначення державою правового статусу конкретної особи розглядається як автоматичне юридичне визнання її як суб'єкта права [3, с. 168]. О. Скакун розглядає правовий статус особи як систему прав і свобод, обов'язків та відповідальності, яка міститься у нормативно-правових актах та гарантується державою. Відповідно до цих норм, суб'єкт права, наділений правосуб'єктністю, керуватиме своєю поведінкою [4, с. 380].

І. Голосніченко та О. Мещерякова висловлюють власні погляди на характеристику адміністративно-правового статусу особи. Думка І. Голосніченка полягає в тому, що цей статус складається з комплексу прав та обов'язків, виражених нормативно-правовими актами [5, с. 198]. З свого боку, О. Мещерякова визнає права та обов'язки як квінтесенцію адміністративно-правового статусу, що робить їх невід'ємними елементами [6, с. 610].

Враховуючи наявність громадянського суспільства та демократії, а також особливостей нашої країни як соціальної та правової держави, стає ясною необхідність юридичного та практичного закріплення основних прав та свобод для всіх осіб. Адміністративно-правовий статус іноземців складається з правових та обов'язкових норм, установлених внутрішніми законами України і підтверджених ратифікованими міжнародними угодами, що гарантують їхні права, обов'язки та захист. Загальний підхід до адміністративно-правового статусу іноземців в Україні полягає в тому, що законно проживаючі іноземці мають ті ж самі свободи та права, і зобов'язані дотримуватись тих самих обов'язків, що й громадяни України, за винятками, визначеними Конституцією України.

Конституційно визначено, що головною цінністю соціальної людини, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпека. Відповідно до цього принципу, держава зобов'язана гарантувати захист прав і свобод кожного свого громадянина, тому

кожний громадянин України повинен насолоджуватися відповідними правами і виконувати свої обов'язки [2]. Щодо іноземців, стаття 26 Конституції України визначає, що при законному перебуванні на території країни вони мають ті ж самі права і свободи, що й громадяни України, за винятками, установленими законом або міжнародним договором. Отже, іноземці та особи без громадянства беруть на себе ті ж самі обов'язки, що й громадяни України. Зміст статті 3 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" повторює положення першого абзацу статті 26 Конституції України.

В. Палько розглядає права іноземців, незалежно від законності їхнього перебування на території України, як основоположні для їх правосуб'єктності та основоположних прав і свобод. Цей підхід враховує можливість обмеження прав і свобод іноземців на підставі Конституції, міжнародних договорів та національного законодавства [7, с. 133]. Відмова від основних прав і свобод осіб, які не мають громадянства нашої держави, є неможливою в силу міжнародних зобов'язань, зокрема у євроінтеграційному аспекті, історичних, політичних, економічних та соціальних умов, що знову посилюються на положення статті 3 Конституції України, де чітко зазначено, що "людина, її життя, здоров'я честь і гідність, недоторканність і безпека є найвищою соціальною цінністю". Важливо відзначити, що у цьому положенні визначено "людина", а не "громадянин України".

Важливо визначити різницю між статусом осіб без громадянства та іноземців. Особи без громадянства не мають юридичного зв'язку з будь-якою державою, і, отже, їм не надані громадянські права та обов'язки. Визначення апатридів у національному законодавстві України включає їхню чітку дефініцію як осіб, які жодна держава не визнає своїми громадянами [8, с. 272].

Цікаво, що у 2022 році було внесено деякі зміни до законодавства і тепер іноземці, за винятком громадян російської федерації та Республіки Білорусь, а також особи без громадянства, які прибули в Україну під час введення воєнного стану для здійснення медичної та реабілітаційної допомоги на безоплатній основі у ролі медичних та реабілітаційних фахівців, і отримали відповідне посвідчення на тимчасове проживання, вважаються законними на території України на період надання цієї допомоги. Також громадяни вищезазначених країн позбавляються права на отримання посвідки на тимчасове проживання. На нашу думку дані зміни є повністю обґрунтованими і законними з точки зору Конституції.

Отже, українське законодавство чітко визначає поняття іноземець, як особи, що не є громадянами України, та надає їм правовий статус через ряд нормативних актів, таких як Конституція,

Кодекси та Закони. Ці акти гарантують рівність перед законом та визначають права та обов'язки іноземців, враховуючи особливості їхнього перебування на території України. Зокрема, правовий статус регулюється такими документами, як Конституція, Кодекси про адміністративні правопорушення та адміністративного судочинства. Забезпечується рівність іноземців перед законом, відповідно до міжнародних стандартів та принципів прав людини.

Список використаних джерел

1. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-VI : станом на 28 черв. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>

2. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

3. Кривошеєнко Ю.Е., Рудой К.М. Адміністративно-правовий статус іноземних громадян та осіб без громадянства. Проблемні питання правоохоронної та правозахисної діяльності в контексті євроінтеграційних тенденцій: ОДУВС, 2019. С. 167–170.

4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. Харків : Консум. 2001. 656 с.

5. Голісніченко І. П. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юридична думка, 2004. 584 с.

6. Мещерякова О. В. Щодо визначення елементів адміністративно-правового статусу учасників операцій ООН з підтримання миру. Форум права. 2011. № 2. С. 609–612.

7. Палько В. І. Особливості правового регулювання заборони в'їзду в Україну іноземців та осіб без громадянства. Актуальні проблеми держави і права : Одеса : Гельветика, 2021. С. 132–138.

8. Hulak O. V., Chukhno V. O. FEATURES OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL STATUS OF FOREIGNERS AND STATELESS PERSONS IN UKRAINE. Juridical scientific and electronic journal. 2023. № 1. С. 271–273. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/64>